

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése**

Az ügy száma: Pfv.V.21.793/2018/7.

A tanács tagjai: Dr. Szabó Klára a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna előadó bíró, Dr. Parlagi Mátyás bíró

Az I. rendű felperes: I.rendű felperes neve

A II. rendű felperes: II.rendű felperes neve

A III. rendű felperes: III.rendű felperes neve

A IV. rendű felperes: IV.rendű felperes neve

A felperesek képviselője: Dr. Pál Péter ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: Csizmadia és Szabó Ügyvédi Iroda, ügyintéző: Dr. Csizmadia Attila ügyvéd.)

A per tárgya: megállapítás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Szombathelyi Törvényszék
6.Pf.20.259/2018/4/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Szombathelyi Járásbíróság 48.P.20.958/2017/11/I.

Rendelkező rész

- A Kúria jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.
- A felperesek felülvizsgálati eljárási költségét 50.800 (ötvenezer-nyolcszáz) forintban, az alperes felülvizsgálati eljárási költségét 87.500 (nyolcvanhétezer-ötszáz) forintban állapítja meg.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] K.K. (a továbbiakban: a baleset okozója) 2015. július 27. napján kerékpárral közlekedve figyelmetlenségből a haladási irányra vonatkozóan kihelyezett „Elsőbbségadás kötelező” jelzőtábla utasítása ellenére nem biztosított elsőbbséget a kerékpárral szabályosan közlekedő Sz. É. (a továbbiakban: sértett), vele összeütközött, mindketten az ütközés következtében a földre estek. A sértett nyolc napon túl gyógyuló, maradandó testi fogyatékoságot okozó sérülést szenvedett.
- [2] A sértettnek az I. rendű felperes a férje, a II. és III. rendű felperes a gyermeke, a IV. rendű felperes pedig az édesanyja.
- [3] A Járásbíróság 2016. december 5. napján meghozott 7.B.296/2016/11. számú ítéletével K.K-t bűnösnek mondta ki közúti baleset okozásának vétségében. A sértett polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította.

- [4] A baleset okozója tájékoztatta a sértettet arról, hogy az alperesnél fennáll olyan biztosítás, amiben ő is biztosítottként szerepelt.
- [5] Az alperes és T.J.között 2001. szeptember 24. napján Családi Biztosítás jött létre, amelynek részletszabályait a vagyonbiztosítás különös feltételei (a továbbiakban: VKF) és a kiegészítő felelősségbiztosítás tartalmazzák. A kiegészítő felelősségbiztosítás különös feltételei (a továbbiakban: KFKF) I. pontja szerint a kiegészítő biztosítás biztosítottjai a VKF I.2. pontjában meghatározott biztosítottak lehetnek. A VKF 2.1. pontja szerint épületek, építmények vonatkozásában biztosítottak lehetnek: a) a kötvényen név szerint biztosítottként feltüntetett: tulajdonos, lakásbérelő, társbérelő, b) tulajdonostársak tulajdoni hányaduk arányában, c) a lakásszövetkezet, a biztosítónál biztosított és a szövetkezet összes lakása darabszáma arányában, d) az egy kötvényen feltüntetett társasház, illetve lakásszövetkezet, e) egyéb gazdálkodó szervek (Ptk. 685. § c) pont). A 2.2. pont szerint ingóságok vonatkozásában biztosítottak lehetnek: a) az épületek, építmények biztosítottja, valamint b) azok a közeli hozzátartozók és hozzátartozók (Ptk. 685. § b) pont), akik a biztosítási esemény bekövetkeztének időpontjában közös háztartásban a kötvényen név szerint feltüntetett biztosítottal állandó jelleggel együtt élnek. KFKF II.1. pontja szerint biztosítási eseménynek minősül és megtéríti a biztosító azokat a személysérüléses és szerződésen kívül, kizárólag Magyarország területén okozott és keletkezett tárgyrongálási károkat, amelyeket a biztosított, mint e) kerékpár, rokkantjármű, kézi erővel működtetett szállító eszköz használója ... e szerződés hatálya alatt okozott, és be is jelentett, feltéve, hogy azokért a magyar polgári jog szabályai szerint kártérítési felelősséggel tartozik.
- [6] A sértett, majd a felperesek is bejelentették a kárigényüket az alperesnek. Az alperes a felperesek biztosítási szolgáltatásra vonatkozó igényét elutasította azzal az indokolással, hogy a személyi sérülést szenvedett személy megalapozott és igazolt kártérítési igényének megtérítését vállalta a felelősségbiztosított személy helyett és a szerződéses limit mértékéig, ezért a hozzátartozói igényeket nem ismeri el és nem is teljesíti.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [7] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a sértett 2015. július 27. napján bekövetkezett balesetével kapcsolatos kárigényeik és sérelemdíj igényeik a felelősségbiztosítási szerződés hatálya alá tartoznak. Vagyis K.K. biztosított felelősségbiztosítási fedezete a károkozás időpontjában a felperesek mint károsultak kárára és a sérelemdíj igényeire fennállt a szerződésben meghatározott összeghatár erejéig.
- [8] Keresetüket azzal indokolták, hogy a sértett egészségkárosodása, az abból fakadó hátrányok őket mint közeli hozzátartozókat is súlyosan érintik, az egész család élete hátrányosan megváltozott. Álláspontjuk szerint T.J. biztosítási szerződése hatálya alá a személyi sérüléssel járó balesettel okozati összefüggésben álló valamennyi kár, így a közeli hozzátartóknál jelentkező károk is beletartoznak. Nincs jelentősége, hogy a kár magánál a sérültnél vagy közeli hozzátartozójánál jelentkezett. Keresetük jogszabályi hivatkozása a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 559. § (1), (2) bekezdése, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:473. § (2) bekezdése, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (1) bekezdése, 123. §-a volt.
- [9] Az alperesi védekezésre előadták, hogy a biztosítástechnikai tartalékképzési kötelezettség semmilyen módon nem írhatja felül az egyes biztosítási szolgáltatási tételek esedékességének megfelelő sorrendben történő teljesítésének kötelezettségét.
- [10] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a kiegészítő felelősségbiztosítási szerződés alapján a személysérülést szenvedett személy megalapozott és igazolt kártérítési igényének megtérítését vállalta a felelősségbiztosított személy helyett és a szerződéses limit mértékéig. A

hozzátartozói igényekre a biztosító helytállási kötelezettsége nem terjed ki. A károkozás időpontjában a szerződéses limit 23.300.000 forint volt. A sértettnek két részletben összesen 5.836.267 forint kártérítést fizetett ki. 2017. június 1. napjától 28.873 forint/hó költségpótló járadékot folyósít, ami a biztosítók és a viszontbiztosítók szavatoló tőkéjéről és biztosítástechnikai tartalékairól szóló 43/2015. (III. 12.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése és 62. § bd) pontja szerint 17.572.382 forintnak felel meg, így a sértettnek fizetendő összeg együttes értéke 23.408.609 forint, azaz meghaladja a limit összegét. Mindezek alapján a megállapítási kereset szükséges feltétele az érdek hiányára tekintettel hiányzik.

Az első- és másodfokú ítélet

- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a felperesek Sz.É. 2015. július 27. napján bekövetkezett balesetével kapcsolatos felelősségi kárigényei, illetőleg sérelemdíj igényei a T.J.(ügyfél azonosítója:) által az alperesnél 2001. szeptember 24. napján megkötött Családi Otthon Biztosítás felelősségbiztosítási szerződés (szerződés azonosítója: 17540236) hatálya alá tartoznak. Megállapította továbbá, hogy K.K. biztosított felelősségbiztosítási fedezete a károkozás időpontjában, 2015. július 27. napján a felperesek mint károsultak kárára, illetőleg sérelemdíj igényeire fennállt a felelősségbiztosítási szerződésben meghatározott összeghatár erejéig. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek mint együttes jogosultaknak tizenöt nap alatt 121.000 forint perköltséget.
- [12] Ítéletének indokolásában elsőként rámutatott, hogy az alkalmazandó jogszabály a régi Ptk. 559. § (1) és (2) bekezdése. Emellett a kereseti kérelem tartalma okán a megállapítási kereset régi Pp. 123. §-a szerinti feltételeit vizsgálta. E körben annak tulajdonított jelentőséget, hogy az irányadó ítélkezési gyakorlat szerint a régi Ptk. 559. § (2) bekezdése nem zárja ki a biztosítóval szembeni megállapítási kereset előterjesztheségét (EBH 2002.633.). A károsult közvetlen igényérvényesítési lehetőségének hiánya csak a marasztalási kereseti kérelem tekintetében áll fenn.
- [13] Mivel a megállapítási kereset feltételeit fennállónak találta, a kereset érdemét illetően az alperesi védekezésre tekintettel a következőket fejtette ki.
- [14] Az alperes mindvégig arra hivatkozott, hogy a szerződési feltételek értelmében nem vállalta a hozzátartozói igények megtérítését, felelőssége csak a személyi sérülést szenvedett személy megalapozott és igazolt kártérítési igényének megtérítésére terjed ki. A Családi Biztosítás KFKF II.1.e. pontja nem értelmezhető olyan szűkítő jelleggel, ami kizárná a hozzátartozók kárigényeinek érvényesítését. A jogszabályi rendelkezések és a szerződés tartalma szerint az alperes mindazon károkért köteles helytállni, amelyeket a biztosítottjuk mint a kerékpár használója másnak, azaz bárki más személynek okoz. Kiemelte, hogy a „személyi sérüléses” kár fogalmába az ítélkezési gyakorlat és az alperes gyakorlata alapján is bele kell érteni azokat a vagyoni jellegű károkat, amelyek a balesettel összefüggésben felmerültek. Az általános szerződési feltételben írt rendelkezés nem értelmezhető az alperes javára szűkítő jelleggel. Az alperes által hivatkozott értelmezés elfogadása esetén halálos balesetnél a hozzátartozók egyáltalán nem tudnának kárigényt érvényesíteni. A kárbejelentést követő legelső iratában az alperes nem vitatta a jogalapot, azösszegezés tekintetében hívott fel iratsatolásra.
- [15] A megállapítási kereset érvényesíthetőségét az sem zárja ki, hogy a sértett kártérítési igényével az alperes helytállási kötelezettségének felső határáig a biztosítási limit kimerült. Ennek akkor lesz jelentősége, ha peren kívüli egyeztetés vagy peres eljárás tárgya lesz azösszegezés. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes a szerződés tartalma alapján köteles helytállni a felpereseknek a balesettel összefüggésben keletkezett kárairól függetlenül attól, hogy a balesetet szenvedett személy részére kifizetett vagy kifizetendő összeg a biztosítási limitet eléri vagy meghaladja-e. A kereset kizárólag annak megállapítására irányul, hogy a felelősségbiztosítási fedezet a károkozás időpontjában fennállt az alperes részéről a felperesek irányában.

- [16] [16] Az ítélet ellen az alperes fellebbezett.
- [17] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyta helyben, hogy a szerződés helyes megnevezése Családi Biztosítás, a szerződés száma helyesen . Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I-IV. rendű felpereseknek együttesen 50.000 forint másodfokú perköltséget.
- [18] A fellebbezés elbírálása kapcsán a másodfokú bíróság mindenekelőtt arra utalt, hogy a régi Pp. 235. § (1) bekezdése alapján a fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására akkor kerülhet sor, ha az új tény vagy az új bizonyíték az elsőfokú határozat meghozatalát követően jutott a fellebbező fél tudomására.
- [19] Rögzítette, az alperes az elsőfokú eljárás során nem hivatkozott a felelősségét kizáró azon körülményre, hogy K.K. nem tekinthető biztosítottnak, mert a Családi Biztosítás KFKF I. pontja által hivatkozott VKF I.2. pontjában meghatározott biztosított körbe nem tartozik. Ezt a körülményt a másodfokú bíróság új ténynek, az ennek alátámasztására csatolt okiratot új bizonyítéknak minősítette. Az okirat az elsőfokú eljárás során már az alperes birtokában volt, tehát már az elsőfokú eljárás megindulását megelőzően tudomást szerzett arról a tényről, hogy K.K. lakcíme és munkahelye volt, és a káreseménnyel összefüggésben a munkáltatója üzemi balesetként ismerte el a káresetet. A régi Pp. 235. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési eljárásban az alperes erre a tényre nem hivatkozhat.
- [20] A másodfokú bíróság álláspontja szerint nem volt ok az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére a régi Pp. 252. §-a alapján. Az elsőfokú bíróság a felek által indítványozott és a tényállás megállapításához szükséges bizonyítást lefolytatta. A feltárt bizonyítékokat megfelelően értékelte, a tényállást helyesen állapította meg, és abból helytálló jogi következtetés levonásával megalapozott döntést hozott. Annyi pontosítást tartott indokoltnak, hogy az elsőfokú ítélet rendelkező része helytelenül jelölte meg a biztosítási szerződés elnevezését és a biztosítási szerződés számát.
- [21] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben kifejtett jogi állásponttal egyetértett. A fellebbezésben írtakra figyelemmel kiemelte, hogy a kereseti kérelem elbírálásánál irányadó régi Ptk. 207. § (2) bekezdése alapján a gazdálkodó szervezet és a fogyasztó közötti szerződés körében, amennyiben a régi Ptk. 207. § (1) bekezdésében foglalt szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen a szerződés tartalma, a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A KFKF II.1. pontja határozza meg a biztosítási eseményt utalva a személyi sérüléssel kapcsolatos károkra. A II.2. pont határozza meg, mi nem minősül biztosítási eseménynek. A két szerződéses rendelkezést együttesen kell értelmezni. Az alperesnek a biztosítási szerződés ezen feltételei között kellett volna egyértelműen kizárnia a személyi sérülésekkel összefüggésben a közeli hozzátartozóknál bekövetkezett vagyoni kár, illetve sérelemdíj iránti igényt. Ennek hiányában helyes az elsőfokú bíróság álláspontja, hogy az alperes helytállási kötelezettsége a felperesek által megjelölt igényekért fennáll. A szerződési rendelkezés szűkítő értelmezése éppen a legjelentősebb károk megtérítése alól mentesítené az alperest. A biztosítási limittel kapcsolatos alperesi védekezés miatt utalt arra, hogy a 9. sorszámú felperesi beadvány F/7. számú mellékleteként csatolt nyilatkozat szerint a sértett kifejezetten hozzájárult ahhoz, hogy járadékjellegű igényét csak olyan mértékben érvényesíti, amely a felperesek kár, illetőleg sérelemdíj iránti igényének kifizetését követően a szerződéses limit erejéig még esetlegesen fennmarad. E nyilatkozat értelmében nem kellett vizsgálni a felperesi igények vonatkozásában az alperes szolgáltatásának felső határát.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [22] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen az elsőfokú bíróság utasítását kérte a per újabb tárgyalására és újabb

határozat hozatalára. Másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Megsértett jogszabályi rendelkezésként a régi Ptk. 207. § (1), (2), 559. § (1) és (2) bekezdését, a régi Pp. 123. §-át, 163. § (1), 164. § (1), 206. § (1), 235. § (1) és 253. § (3) bekezdését jelölte meg.

- [23] Álláspontja szerint az eljárás alapvető hibája, hogy a bíróságok nem tisztázták a tényállást, a biztosítási jogviszonyból eredő alapvető pozíciókat, illetőleg a jogi vonatkozásokat elmulasztották feltárni. Az elsőfokú ítélet a tényállást szükséztlenül állapította meg, amit a másodfokú bíróság változtatás nélkül vett át. A tényállásból eleve látható, hogy az egy biztosítási perben megállapítandó tényállás követelményeinek egyáltalán nem felel meg. Nem elegendő kijelenteni, hogy ki a biztosított, megnevezni egy személyt, hanem őt a biztosítási szabályzat, illetőleg a vonatkozó jogszabályok keretei között kell definiálni és beilleszteni a jogi szituációba. Az eljáró bíróságok a keresetlevél szövegét vették át, és ezen a hiányos és ellenőrizetlen tartalmú tényállításon egyik bíróság sem lépett túl. Egyértelműnek találták K.K. biztosított státuszát, nem tisztázták, nevezett hozzátartozója-e a szerződként és biztosítottként a kötvényen megjelölt T.J-nek. A bíróságok elmulasztották a biztosított pozíció szabályzatnak történő megfeleltetését. A másodfokú bíróság új bizonyítékkal kapcsolatos okfejtésével összefüggésben azt vetette fel, hogy az elsőfokú bíróság súlyos hibáját meg sem kísérelte korrigálni, csak arra szorítkozott, hogy a másodfokú tárgyaláson benyújtott dokumentum már korábban az alperes tudomására jutott.
- [24] Egy biztosítási jogviszonyon alapuló ügyben a szerződő és a biztosított személyének pontos azonosítása, illetőleg annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy valóban alanyai voltak-e a biztosítási fedezetnek, olyan alapvető kérdés, ami mellett a bíróság még akkor sem mehet el, ha maga az adott pozíciót egyszerű megítélésűnek is tartja.
- [25] A másodfokú eljárás során hivatkozott (üzemi úti balesetet elismerő) határozatot a bíróság teljes egészében megismerhette, és alapos kétség merülhetett volna fel benne: a biztosítási esemény kiterjed-e a konkrét sérüléseket elszenvedő személyen kívüli hozzátartozókra vagy sem? Sem az első-, sem a másodfokú bíróság az ítéleti megállapításon túlmenően nem indokolták, hogy a károkozó miért tekintendő biztosítottnak T.J. szerződő által kötött biztosításban, és milyen, a biztosítási szerződésen alapuló jogcímen.
- [26] A másik fontos kérdés, miért volt szükség annak kimondására, hogy a megállapítási kereset megállja a helyét, amikor a hozzátartozók marasztalási pert is kezdeményezhettek volna. Ez utóbbinak nem volt jogi akadálya, ezért indokolatlan volt a felperesek jogainak megóvására hivatkozva a pert érdemben lefolytatni. A régi Ptk. 559. §-a szerint kizárt felelősségbiztosítás esetén közvetlenül a biztosítóval szemben igényt érvényesíteni. Ez a szabály nem érinti azt az esetet, amikor a károkozót perelik, és a biztosító beavatkozóként a perben részt vehet. Semmi nem zárta ki tehát, hogy a felperesek a károkozóval szemben nyújtsanak be keresetet.
- [27] Az elsőfokú bíróságnak az új Polgári Törvénykönyvre kiterjedő érvelését a másodfokú bíróságnak mellőznie kellett volna, mert a pert a hatályos jogszabály alapján kell elbírálni. Nem érthető, miért ne lehetne hathatós igényérvényesítés a biztosítóval szemben elindított per, mi az a konkrét probléma, ami a károsult hátrányára válhat az ilyen helyzetekben, miért kell megkettőzni a jogi igényérvényesítés időtartamát (megállapítási kereset, majd marasztalási kereset), amikor egyetlen marasztalási perben is hozható olyan döntés, amelynek nyomán a biztosítónak teljesítenie kell. A régi Pp. 123. §-ában írt feltételek nem valósultak meg. A perrel védelemben részesíteni kívánt jognak megsértettnek, illetve veszélyeztetettnek kell lennie ahhoz, hogy egyáltalán a jogvédelem szükségességéről és indokoltságáról lehessen szó. A jogvédelem szükségessége azt jelenti, hogy legyen a felperes oldalán olyan anyagi jogi jogosultság, ami védelemre szorul (BH. 2008.270.). A hozzátartozók igényérvényesítési joga nem volt veszélyben, erre jogvédelmet, megállapítási pert építeni, illetőleg alapítani nem lett volna lehetséges. Pergazdaságossági szempont sem indokolta, hiszen a biztosítóval szembeni perbe a biztosító beavatkozóként beléphet, és a bíróság jogerős ítélete alapján nyilvánvalóan a biztosító fog teljesíteni. A biztosítóval szemben megállapítási kereset alapján sem a biztosító, sem a biztosítottja nem köteles teljesíteni.

- [28] A perbeli esetben a hozzátartozók igényének érvényesítése a biztosítási pénzügyi fedezet (limit) mértékével összevetve éppen a balesetben megsérült rokonukat hozza hátrányos helyzetbe. Megjegyezte, olyan eset is lehetséges, hogy a közvetlenül perelt biztosítottnak sokkal nagyobb a vagyona mint a biztosító által megfizethető limit összege, és ily módon akár több károsult is az általa kért teljes összeghez is hozzájuthat.
- [29] A perbeli esetben vagyonbiztosítási szerződés jött létre, aminek van egy kiegészítő felelősségbiztosítási része, azaz itt a felelősségbiztosítás másodlagos eleme a fedezetnek. A vagyonbiztosítás nem elsődlegesen a harmadik személyeknek okozott károkért való polgári jogi felelősségért való helytállásról szól, ezért is kötődik kifejezetten a károsult személyéhez, amit egyik bíróság sem látott helyesen.
- [30] A másodfokú bíróság okfejtése szerint a fogyasztói szerződés tartalmának elemzése során azt a szabályt kell követni, hogy ha nem állapítható meg egyértelműen - az értelmezési alapelv mentén, továbbá egyéb (például nyelvtani) értelmezési módon - a felek megállapodásának valódi tartalma, akkor a fogyasztó számára kedvező értelmezést kell elfogadni. Az a körülmény azonban, hogy a balesetben konkrétan megsérült személy vagy hozzátartozói is részesülhetnek a kártérítési összegből, az nem kedvezőbb értelmezés kérdése, hanem tényeken alapuló elhatárolási szempont. Az alperes biztosítási szabályzata személyi sérüléses károkat említ. Nem közömbös, hogy az adott hátrányok személyi sérülés miatt következnek be vagy - szűkítő értelmezéssel - kifejezetten a személyi sérüléshez, vagyis egy adott emberrel összefüggő testi károsodáshoz kötődnek.
- [31] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték. Álláspontjuk szerint az eljáró bíróságok a rendelkezésre álló adatokból a tényállást helyesen állapították meg és helyes jogi következtetést vontak le. Utaltak a KFKF 13. oldal 1. pont előtti első bekezdésére, 11.1.e) pontjára. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a Családi Biztosítás KFKF ez utóbbi pontja nem értelmezhető olyan szűkítő jelleggel, ami kizárná a hozzátartozók kárigényeinek érvényesítését. A régi Ptk. 559. § (2) bekezdéséhez fűzött jogalkotói kommentár szerint „A károsult felelősségbiztosítási igényét - ha kötelező biztosítás esetén jogszabály másként nem rendelkezik - a biztosító ellen közvetlenül nem érvényesítheti, a felek azonban a biztosítási szerződésben a biztosított javára ettől eltérhetnek.” Ezzel összefüggésben felhívták a BH 1986.146. számú eseti döntést. A KFKF I. pont előtti első bekezdés rendelkezése és a 2017. március 6. napján kelt alperesi irat azt a felperesi álláspontot támasztja alá, miszerint az alperes maga is úgy értelmezi a saját felelősségbiztosítási szerződését, hogy helytállási kötelezettséggel tartozik a hozzátartozói kárigények esetében is. A másodfokú bíróság helyesen hivatkozott a régi Ptk. 207. § (2) bekezdésében megfogalmazott értelmezési szabályra.
- [32] A régi Pp. 123. § (1) bekezdésének alkalmazhatóságát illetően az EBH 2002.633. számú döntésre utaltak. Ennek értelmében a régi Ptk. 559. § (2) bekezdése nem zárja ki a biztosítóval szemben megállapítási kereset előterjesztését, ha annak a régi Pp. 123. §-a szerinti előfeltételei egyébként fennállnak. Az elsőfokú bíróság is e döntést figyelembe véve hozta meg a határozatát.
- [33] A régi Pp. 272. § (2) bekezdésére alapítva előadták, hogy az alperesnek a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértések vonatkozásában konkrétan, tételesen ki kellett volna fejtenie álláspontját, hogy az egyes jogszabálysértések pontosan miképpen valósultak meg. Megítélésük szerint ez az alperes felülvizsgálati kérelmében nem teljesült. Az Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX. 30.) számú határozatának indokolásában e körben egyértelmű álláspont szerepel: „Önmagában az indokolási kötelezettség megsértése nem állapítható meg amiatt, hogy a levont következtetéssel a fél nem ért egyet. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben több ügyben kifejtette, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyéb iránt a bíróságok feladata.”

A Kúria döntése és jogi indokai

- [34] A régi Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát jogszabálysértésre hivatkozással lehet kérni. E törvényi rendelkezés előírja, hogy a felülvizsgálati kérelemben elő kell adni - a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. A felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt és tartalmában kifejtett anyagi és/vagy eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja. A felülvizsgálati kérelem határozza meg a felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit [rég. Pp. 275. § (2) bekezdés, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3., 4.].
- [35] A régi Ptk. 559. § (1) bekezdése szerint felelősségbiztosítási szerződés alapján a biztosított követelheti, hogy a biztosító a szerződésben megállapított mértékben mentesítse őt olyan kár megtérítése alól, amelyért jogszabály szerint felelős. E § (2) bekezdése alapján a biztosító a megállapított kártérítési összeget csak a károsultnak fizetheti; a károsult azonban igényét közvetlenül a biztosító ellen nem érvényesítheti. A biztosított csak annyiban követelheti, hogy a biztosító az ő kezéhez fizessen, amennyiben a károsult követelését ő egyenlítette ki.
- [36] E jogszabályi rendelkezés értelmében a felperesek az alperessel szemben marasztalásra irányuló kereseti kérelmet nem terjeszthetnek elő, ezért éltek a megállapítási kereset lehetőségével. A régi Pp. 123. §-a kimondja, hogy megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. A megállapítási kereset feltételeinek együttesen kell fennállniuk, és a bíróság e feltételek megvalósulását hivatalból tartozik megvizsgálni. Az alperes az ellenkérelmében, a fellebbezésében és a felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott arra, hogy a megállapítási kereset feltételei nem állnak fenn. Az elsőfokú bíróság nem tett eleget a bizonyításra szoruló tények tekintetében fennálló tájékoztatási kötelezettségének [rég. Pp. 3. § (3) bekezdés], a feleket a perben megtartott egyetlen érdemi tárgyaláson a régi Pp. 123. §-a szerinti kereset szükségképpen együttes feltételei mikénti fennállása tárgyában nem nyilatkoztatta. A megállapítási kereset megalapozottságához nem elegendő annak a körülménynek a rögzítése, hogy a felperesek a hatályos jogszabályi előírások mellett marasztalásra irányuló pert az alperessel szemben közvetlenül nem kezdeményezhetnek. A felpereseknek az alperessel szembeni jogmegóvási szükségüket elő kell adniuk.
- [37] A felperesek a pert károsultként indították, a kártérítés megfizetésére való jogukat azonban a kár okozójával szemben érvényesíthetik a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján. Az alperesi biztosítótól csak a biztosított követelheti, hogy az általa nem vitatott vagy a bíróság által megállapított kárfelelőssége alapján fennálló kártérítési kötelezettsége alól őt mentesítse [rég. Ptk. 559. § (1) bekezdés]. Ebből adódóan a biztosító által fizetendő kártérítési összeg akkor is a biztosított követelése, ha a jogszabály rendelkezése folytán azt csak a károsultak kezéhez lehet teljesíteni. Emiatt a károsultak által a biztosító ellen indított megállapítási per alapvető kérdése, hogy adott esetben a biztosítottnak van-e olyan követelése a biztosítóval szemben, illetve a biztosítónak van-e olyan helytállási kötelezettsége a biztosítottal szemben, ami a felperesek mint károsultként perlő személyek jogi érdekét érinti. Ebből következik, hogy a felpereseknek nem csak az őket megillető anyagi jogi jogosultságot (a perben érvényesített jogot) kell megjelölniük, hanem azt is, hogy az az alperes részéről milyen módon veszélyeztetett. Emiatt az alperessel szembeni jogmegóvási szükséglet körében nélkülözhetetlen annak a felperesek általi kifejtése, hogy T.J. Családi Biztosításának felelősségbiztosítási fedezete miért terjed ki a K.K. által okozott közúti balesetre, az arra visszavezetett hozzátartozói vagyoni és nem vagyoni károkra. A felperesek kötelesek konkrétan megjelölni azt is, hogy a biztosított igényüket elismerte-e, továbbá milyen terjedelmű a biztosított követelés, ami jogi érdekeikre kihatással van.

- [38] A jogerős ítélet hivatkozott a szerződés értelmezésére vonatkozó előírásra [rég Ptk. 207. § (1) és (2) bekezdés]. Ugyanakkor nem adott levezetést arra, hogy a szerződés értelmezésére vonatkozó szabály miként alkalmazandó akkor, ha a peres felek egyike nem szerződő fél, és a szerződő fél (fogyasztó) a perben semmilyen minőségben nem nyilatkozott, vagyis nem ismert, hogy ő a szerződés releváns rendelkezéseit miként értelmezte.
- [39] A jogerős ítélettel helybenhagyott elsőfokú ítélet az abban foglalt jogi álláspont alátámasztására idézte az EBH 2002.633. számon közzétett döntést. Az e határozatban kifejtett jogi álláspontnál figyelembe kell venni az eltérő tényállást és perbeli felállást (a biztosított marasztalásra és a biztosító megállapításra való együttes perlésére azt követően került sor, hogy a biztosító a beavatkozóként való perbelépést elutasította). E döntés tartalmazta, hogy „téves tehát a felülvizsgálati kérelemben kifejtett azon álláspont, amely szerint a Ptk. 559. § (2) bekezdésének első mondata a megállapítási kereset biztosítóval szembeni közvetlen előterjesztését is kizárná. A Ptk.-nak ez a szabálya nem értelmezhető olyan speciális rendelkezésként, amely eleve kizárná a Pp. 123. §-ának mint általános szabálynak az érvényesülését. Helyesen járt el tehát a másodfokú bíróság, amikor érdemben vizsgálta a megállapítási kereset előterjesztheségének Pp. 123. §-a szerinti előfeltételeit.” A döntés alapjául szolgáló perben tehát a bíróság vizsgálta a megállapítási kereset feltételeinek fennálltát, míg jelen perben ezt elmulasztotta.
- [40] A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben előadott okból jogszabálysértő volt, ezért azt a Kúria - az elsőfokú ítéletre is kiterjedően - hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította [rég Pp. 275. § (4) bekezdés]. Az új eljárásban - minthogy ez a kereset alapvetése - a felpereseknek nyilatkozniuk és szükség szerint bizonyítaniuk kell, hogy a megállapításra irányuló kereseti kérelem feltételei az oldalukon fennállnak. Ennek keretében igazolniuk kell, hogy T.J. Családi Biztosításának kiegészítő felelősségbiztosítása szempontjából K.K. biztosítottnak minősül, az általa okozott közúti balesetre és a felperesek jelen perben eddig elő nem adott, de a megismételt eljárásban előadandó kárait a felelősségbiztosítás fedezetet ad, ezért jogaik megóvása végett szükséges az általuk kért megállapítás.

Záró rész

- [41] A perköltségről szóló rendelkezés a régi Pp. 275. § (5) bekezdésén, a 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 78. § (1) bekezdésén, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1), 3. § (5) bekezdésén alapult azzal, hogy az alperes perköltségének része az általa lerótt 70.000 forint felülvizsgálati eljárási illeték.
- [42] A Kúria a határozatát a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 29. § (2) bekezdése értelmében tárgyaláson kívül hozta meg.
- [43] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2020. június 10.

Dr. Szabó Klára s.k. a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna s.k. előadó bíró, Dr. Parlagi Mátyás s.k. bíró